

Sygn. akt III AUa 781/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2015 r. w Gdańsku

sprawy A. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 lutego 2015 r., sygn. akt VII U 1419/14

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz ubezpieczonego A. W. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt III AUa 781/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony A. W. odwołał się od decyzji pozwanego organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 25.06.2014 r., którą odmówiono mu prawa do emerytury na podstawie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż ubezpieczony pobrał wcześniej przyznaną emeryturę.

Kwestionując powyższą decyzję ubezpieczony powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i wskazał, że wbrew stanowisku organu rentowego osoby po wypracowaniu prawa do świadczenia ze starego systemu mają możliwość złożenia wniosku o przyznanie emerytury na nowych zasadach pod warunkiem, że kontynuowały pracę. Ubezpieczony wniósł też o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i powtórzył argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 19.02.2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do obliczenia wysokości emerytury w oparciu o art. 26 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 01.06.2014 r. (pkt 1); stwierdził, że pozwany ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt 2) oraz zasądził od pozwanego na rzecz ubezpieczonego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania cywilnego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Ubezpieczony A. W. (ur. (...)) w dniu 09.08.2004 r. złożył wniosek o emeryturę.

Decyzją z dnia 28.09.2004 r. pozwany przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia (...) r. (tj. od ukończenia przez ubezpieczonego wymaganego prawem wieku) na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ubezpieczony pobierał przyznane mu świadczenie emerytalne oraz kontynuował wykonywanie pracy zarobkowej.

W dniu 06.08.2009 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Decyzją z dnia 17.08.2009 r. wnioskodawca nabył prawo do emerytury na podstawie art. 27 cyt. ustawy.

Po nabyciu prawa do emerytury ubezpieczony kontynuował zatrudnienie.

W dniu 02.06.2014 r. ubezpieczony zwrócił się o przyznanie emerytury na podstawie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ubezpieczony pozostaje zatrudniony w (...) Oddziale (...) – W..

Zaskarżoną decyzją z dnia 25.06.2014 r. pozwany odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 55 cyt. ustawy, gdyż ubezpieczony pobrał wcześniej przyznaną emeryturę.

Decyzją hipotetyczną pozwany przeliczył ubezpieczonemu emeryturę w oparciu o art. 26 w zw. z art. 55 ustawy emerytalnej. Wysokość świadczenia, jest wyższa od dotychczas pobieranego i wynosi 5.758,80 zł brutto.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny był całkowicie bezsporny i wynikał z dokumentów zawartych w aktach ubezpieczeniowych, których autentyczności i wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron, Sąd Okręgowy również z urzędu nie znalazł podstaw do odebrania im przymiotu wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył, że w świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Bezspornie ubezpieczony spełnił warunki do uzyskania emerytury w oparciu o art. 27 ustawy emerytalnej, po osiągnięciu wieku 65 lat kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a z wnioskiem o przyznanie emerytury w oparciu o art. 27 ustawy emerytalnej wystąpił po dniu 31.12.2008 r. – tj. w dniu 06.08.2009 r.

Stosownie do regulacji zawartej w art. 55 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31.12.2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Przepis art. 55 ustawy emerytalnej umożliwia ustalenie wysokości świadczenia osobom spełniającym warunki do przejścia na emeryturę na starych zasadach (stosownie do art. 27 ustawy emerytalnej) według zasad obowiązujących dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948 r. (na zasadach art. 26 ustawy emerytalnej). Z jego treści wynika, iż możliwe to jest w przypadku, gdy osoby te kontynuowały ubezpieczenie emerytalne po osiągnięciu wieku emerytalnego i wystąpiły z wnioskiem o świadczenie po 31.12.2008 r. i emerytura obliczona w myśl art. 26 ustawy emerytalnej (tzw. kapitałowa) okaże się wyższa niż obliczona zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej (na starych zasadach). Art. 55 ustawy emerytalnej nie zawiera jakiegokolwiek przepisu wskazującego, aby uprzednie ustalenie uprawnień do emerytury wcześniejszej lub w obniżonym wieku uniemożliwiało jego zastosowanie.

Ubezpieczony wyczerpał dyspozycję art. 55 ustawy emerytalnej podlegając ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu po ukończeniu 65 – tego roku życia.

Interpretacja art. 55 ustawy emerytalnej przedstawiana przez organ rentowy sprzeczna jest z jego treścią. W przepisie tym brak jest przesłanki, że stosuje się go tylko do takiej osoby, która nie ma już ustalonego prawa do emerytury. Ustalenie emerytury na starych zasadach nie stanowi zatem przeszkody do ustalenia emerytury kapitałowej nawet w przypadku, gdyby ubezpieczony taką emeryturę pobierał. Art. 55 ustawy emerytalnej stanowi jedynie, iż wniosek o emeryturę powinien zostać złożony po dniu 31.12.2008 r. i warunkiem uzyskania emerytury kapitałowej jest kontynuowanie ubezpieczenia emerytalno-rentowego po osiągnięciu 65 lat życia w wypadku mężczyzn.

W uchwale z dnia 04.07.2013 r., II UZP 4/13, Sąd Najwyższy stwierdził, że „ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą”. Sąd Najwyższy wskazał, że sformułowanie „kontynuował ubezpieczenie” użyte w art. 55 ustawy emerytalnej, w istocie oznacza „nie rozwiązał stosunku pracy”, niezależnie od tego czy wystąpił o przyznanie emerytury (wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym). Zaznaczył, iż nabycie prawa do emerytury przyjęte w ustawie emerytalnej, uwzględniając także treść art. 21 ustawy emerytalnej, uzasadnia twierdzenie, że na emeryturę można przechodzić kilka razy. W sytuacji zatem, gdy dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55 ustawy emerytalnej, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas, gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta). Takiego zastrzeżenia nie można jednak z treści przepisu wywnioskować, co oznacza, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Art. 55 ustawy emerytalnej, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według jej art. 26, „zrównuje” w pewnym sensie sytuację tych osób (urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.) z sytuacją osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy emerytalnej”. Podobne stanowisko było prezentowane w późniejszym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10.07.2013 r., II UK 424/12 (LEX 1341674).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 04.09.2013 r., II UK 23/13 (LEX nr 1375193), wyrażono trafny pogląd, że emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną niezgodnie z wnioskiem emerytalnym na dotychczasowych zasadach (art. 27 cyt. ustawy nie traci prawa do ustalenia korzystniejszej wysokości emerytury „kapitałowej” na podstawie art. 26 tej ustawy, jeżeli kontynuuje ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a z wnioskiem o przyznanie emerytury obliczanej w systemie kapitałowym wystąpił po dniu 31.12.2008 r. (art. 55 w związku z art. 114 ust. 1 tej ustawy).

Sąd Okręgowy w całej rozciągłości przyjął stanowisko zaprezentowane w w/w wyrokach jako własne, utożsamiając z nim własne poglądy orzecznicze.

Jak wynika z hipotetycznego wyliczenia dokonanego przez ZUS wysokość świadczenia, wyliczonego w oparciu o art. 26 w zw. z art. 55 ustawy emerytalnej, liczona na dzień złożenia wniosku wyniosłaby 5758,80 zł brutto tj. byłaby wyższa niż świadczenie obliczone na starych zasadach.

Kierując się powyższym, Sąd Okręgowy, na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz powołanych wyżej przepisów, orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W punkcie 2 sentencji wyroku Sąd Okręgowy na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonej decyzji – uznając, iż pozwany winien ponosić konsekwencje dokonania wadliwej interpretacji przepisu pomimo szeregu jednoznacznych orzeczeń, kształtujących jednolity kierunek wykładni przepisu art. 55 ustawy.

O kosztach zastępstwa procesowego, jak w punkcie 3 wyroku, Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie wynikającej z art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...) - Dz. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) zasądzając je w stawce minimalnej, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień złożoności sprawy, nakład pracy pełnomocnika oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany organ rentowy, który zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucając naruszenie art. 26 w związku z art. 55 i art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (jedn. tekst z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.) przez przyznanie ubezpieczonemu prawa do ustalenia wysokości emerytury w oparciu o art. 26 w związku z art. 55 ustawy, w sytuacji gdy ubezpieczony pobierał wcześniej przyznaną emeryturę oraz stwierdzenie odpowiedzialności pozwanego i zasądzenie od ZUS kosztów zastępstwa procesowego na rzecz ubezpieczonego w wysokości 60 zł.

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Uzasadniając apelację pozwany podał, że ustalenie obecnie wysokości emerytury z wieku powszechnego na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, ubezpieczonemu urodzonemu przed 01.01.1949 r. pobierającemu wcześniej przyznaną emeryturę, spowodowałoby, że osoba ta znalazłaby się w lepszej sytuacji, niż ubezpieczony urodzony po 31.12.1948 r. w stosunku do którego przewidziane jest pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury o pobrane wcześniej emerytury - na podstawie art. 25 ust. 1b w/w ustawy. Z uwagi na fakt, iż ubezpieczony pobrał emeryturę wcześniejszą, brak możliwości zastosowania art. 55 w celu ustalenia wysokości pobieranej emerytury z tytułu powszechnego wieku emerytalnego według nowych zasad. W ocenie pozwanego, brak jest podstaw do ustalenia wysokości emerytury z wieku powszechnego na podstawie przepisu art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w sytuacji, gdy ubezpieczony pobierał wcześniej przyznaną emeryturę.

Ubezpieczony ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury od (...) r. i emeryturę tę pobierał. Od dnia 11.08.2009 r. ubezpieczony ma ustalone prawo do emerytury na podstawie art. 27 ustawy. Emeryturę tę pobierał i kontynuował ubezpieczenie emerytalne- rentowe. Pozwany nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu I instancji, wyrażonym w punkcie 2 i 3 wyroku, iż ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie oraz z zasądzeniem na rzecz ubezpieczonego 60 zł tytułem zwrotu zastępstwa procesowego. Nie dokonał on wadliwej interpretacji przepisu i nie powinien ponosić z tego tytułu odpowiedzialności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, w tym zwłaszcza w uchwale z dnia 04.07.2013 r., II UZP 4/13 (OSNP 2013 nr 21-12, poz. 257), przyjęto, że ubezpieczony urodzony przed dniem 31.12.1948 r., który po osiągnięciu

powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31.12.2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. W uzasadnieniu uchwały wskazano m.in., że ten sposób wyliczania emerytury zaczął obowiązywać dopiero od 01.01.2009 r. zaś warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po 31.12.2008 r., miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Ratio legis tego przepisu jest więc kontynuowanie opłacania składek, nie zaś ubieganie się o emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. W utrwalonych poglądach judykatury, przyjmuje się nadto, że emerytura w niższym i w powszechnym wieku emerytalnym to odrębne rodzaje emerytur. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 05.10.2006 r., I UK 82/06 (niepublikowany) wyrażono trafny pogląd, że nie ma przeszkód prawnych, aby ubezpieczony pobierający emeryturę przyznaną mu w niższym wieku emerytalnym dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - art. 32 ustawy emerytalnej, domagał się przyznania emerytury przysługującej w tzw. powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 tej ustawy, ponieważ ze względu na odmienne przesłanki nabycia prawa do obu tych świadczeń organ ubezpieczeń społecznych powinien wydać decyzje w oparciu o różne podstawy prawne przysługujących ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych, a następnie wypłacać świadczenie wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego - art. 95 ust. 1 ustawy (por. także wyrok z dnia 20.01.2005 r., I UK 120/04, OSNP 2005 Nr 16, poz. 257 i orzecznictwo w nim powołane). Jeżeli więc nie może być kwestionowana możliwość kilkakrotnego przechodzenia na emeryturę, a w treści art. 55 ustawy brak zastrzeżenia, że wniosek o przejście na emeryturę w powszechnym wieku przez osoby objęte art. 27 ma być pierwszym wnioskiem o przejście na emeryturę (o nabycie statusu emeryta), przepis ten (art. 55 ustawy) należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat, a wniosek został złożony po dniu 31.12.2008 r. niezależnie od faktu uzyskania przez te osoby emerytury wcześniejszej (art. 32 ustawy) lub w niższym wieku emerytalnym (art. 29 ustawy) - por. także m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 10.07.2013 r., II UK 424/12, LEX nr 1341674; 04.09.2013 r., II UK 23/13, OSNP 2014 Nr 6, poz. 85; 07.11.2013 r., II UK 143/13, OSNP 2014 Nr 10, poz. 148 i z 18.09.2014 r., I UK 27/14, LEX nr 1537287.

Zaprezentowane stanowisko, w pełni podzielane przez obecny skład Sądu Apelacyjnego, znajduje zastosowanie do sytuacji prawnej ubezpieczonego, gdy się weźmie pod uwagę, że wystąpił on z wnioskiem o emeryturę na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy w 2004 r. Ubezpieczonym, urodzonym przed 01.01.1949 r. (ubezpieczony urodził się (...)), przysługuje prawo do obliczenia emerytury według nowych zasad, jeżeli wysokość emerytury obliczonej na podstawie art. 26 w związku z art. 55 okaże się wyższa od ustalonej według dotychczasowych zasad, pod warunkiem kontynuowania ubezpieczenia emerytalnego po osiągnięciu 60/65 lat życia (po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego) i wystąpienia z wnioskiem o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy (po raz pierwszy) po dniu 31 grudnia 2008 r. Ubezpieczony wniosek o emeryturę złożył w dniu 06.08.2009 r. oraz kontynuował zatrudnienie.

Nie mogło budzić żadnych wątpliwości, że ubezpieczony spełnił wszystkie prawem wymagane warunki do obliczenia wysokości emerytury według zasad określonych przez art. 26 cyt. ustawy.

Odmawiając przeliczenia wysokości emerytury zgodnie z żądaniem ubezpieczonego organ rentowy dokonał błędnej wykładni przepisów i tym samym ponosi również odpowiedzialność przewidzianą przez art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zasadnie Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję, co powodowało także ponoszenie kosztów postępowania zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania w instancji (art. 98 k.p.c.).

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013, poz. 490) orzeczono o kosztach zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Grażyna Czyżak SSA Maciej Piankowski SSA Jerzy Andrzejewski